

Helsingin yliopisto - Helsingfors universitet - University of Helsinki ID 2004-2791

Tiedekunta-Fakultet-Faculty Valtiotieteellinen tiedekunta		Laitos-Institution-Department Yhteiskuntahistorian laitos	
Tekijä-Författare-Author Ekholm, Laura			
Työn nimi-Arbetets titel-Title Liikemiehiä ja narinkka-kauppiaita : Helsingin juutalaisten yrittäjien verkostot maailmansotien välisenä aikana			
Oppiaine-Läroämne-Subject Talous- ja sosiaalhistoria			
Työn laji-Arbetets art-Level Pro gradu		Aika-Datum-Month and year 2004-05-03	Sivumäärä-Sidantal-Number of pages 79
<p>Tiivistelmä-Referat-Abstract</p> <p>Tutkimus käsittelee juutalaisten tekstiilialan yrittäjien sosiaalisia verkostoja Helsingissä 1920- ja 1930-luvuilla. Suomessa ei koskaan ole ollut suurta juutalaisvähemmistöä. Sotienvälisenä aikana juutalaisten määrä oli suurimmillaan, silloinkaan juutalaisia ei ollut yli kahta tuhatta. Vähäiseen määräänsä nähden juutalaiset näyttäytyivät Helsingin katukuvassa ja liike-elämässä merkittävällä tavalla: lähes kaikki työskentelivät vaatteiden ja turkisten tukku- tai vähittäiskauppiaina. Tutkielmassa kysytään, miten juutalaisiin tekstiilialan yrittäjiin suhtauduttiin ja miten yrittäjäys oli kytköksissä juutalaisuuteen 1900-luvun ensimmäisellä puoliskolla, erityisesti maailmansotien välisenä aikana? Sodan jälkeen juutalaiset on hyväksytty osaksi suomalaista yhteiskuntaa, ja juutalaiset mielletään tavallisesti pieneksi uskonnolliseksi vähemmistöksi, ei varsinaisesti erilliseksi etniseksi ryhmäksi. Työmarkkinat ovat avainasemassa etnisen ryhmän ja muun yhteiskunnan kohtaamisessa. Siksi kysymys, miten vieroksutuista ja diskriminoiduista ortodoksijuutalaisista perheistä tuli menestyvää ylempää keskiluokkaa, johon ei liity erityistä etnistä stigmaa, muodostuu mielekkääksi juuri elinkeinoelämän kysymysten kautta.</p> <p>Työn teoreettisena viitekehystenä ovat sosiaalisen pääoman teoriat, joissa painotetaan ihmisten välisiä sosiaalisia tukiverkostoja tärkeänä osana yhteisöjen taloudellista menestymistä ja kykyä jakaa resursseja. Tiiviit sosiaaliset suhteet, kattavat tukiverkostat ja muilta suljetut instituutiot näyttävät lisäävän yhteisön taloudellista menestymistä, vaikkei niiden ensisijainen funktio lainkaan liittyisi liike-elämään. Kaupparekisteriä, yrityskalentereita ja Suomen juutalaisen arkiston aineistoa yhdistelemällä olen kartoittanut, miten Helsingin juutalaisen seurakunnan ja juutalaisten yrittäjien suhteet nivoutuivat yhteen ennen toista maailmansotaa. Yrityksiä tarkastelemalla kävi ilmi, että seurakunta oli yhtenäinen, mutta ei kovin tasa-arvoinen mitä tulee sen jäsenien sosiaaliseen asemaan ja elinoloihin. Hyvälle yhteishengelle löytyi muita, juutalaisten asemaan liittyviä syitä. Juutalaisiin liitettiin hanakasti liike-elämään ja keinotteluun liittyviä mielikuvia, jotka kuvasivat vastakohtaisuutta ”aitojen kansalaisten” ja ”vieraiden juutalaisten” välillä.</p> <p>Aikaisemmissa tutkimuksissa juutalaiset yrittäjät on yleensä mainittu lyhyesti viittaamalla autonomian ajan juutalaisten elinkeinoja rajoittavaan lainsäädäntöön, erityisesti narinkka-toriin, jolla juutalaiset myivät vanhoja vaatteita. Tämän tutkielman valossa yrittäjäys on ollut keskeinen osa juutalaista identiteettiä, eikä juutalaisten sijoittumista vaatetusosalle voi perustella vain aikaisemmillä rajoituksilla. Vaatetusala kehittyi voimakkaasti 1900-luvun alkuvuosina ja osa juutalaisista yrittäjistä menestyi erittäin hyvin. Menestys kanavoitui koko yhteisön hyväksi mm. erilaisten lahjoitusten ja avustujärjestöjen kautta. Toisaalta yksipuolinen ammattirakenne teki seurakunnasta haavoittuvaisen lama-aikoina. Lamavuodet 1930-luvulla ja toista maailmansotaa seurannut pula-aika leimaavat muistoissa vahvasti ”juutalaisten rättikauppiaiden” kokemuksia. Tämä osaltaan vaikuttaa siihen, että sotienvälinen aikakausi on usein kuvattu vain siirtymäkaudeksi, jonka aikana juutalaiset vähitellen pääsivät pois narinkan ikeen alta.</p>			
Avainsanat-Nyckelord-Keywords juutalaiset yrittäjät sosiaaliset verkostot sosiaalinen pääoma sosiaalhistoria - Helsinki - 1920- ja 1930 -luku			
Säilytyspaikka-Förvaringsställe-Where deposited			
Muita tietoja-Övriga uppgifter-Additional information			